

חוכניות

מדוע את הצליליתון?

כמה מעובדי קול ישראל נמנים על ה"אנשים האופטימיים ביותר בעולם. אחרי כל המשברים המרים שעברו על ראשם, בנסותם להציע תוכניות חדשות, או להכניס משיירות מרענן יותר בעובש של לוח המישרים, הם מוכנים עדיין מפעם לפעם להאמין כי "הפעם בכל זאת יזון משהו", ולתת את כל כוחם לנסיונות חדשים, ה"מסתיימים" בקודמיהם במשברים ובאכזבות. וכך הולך וסובב רוח השיעמום הפחדני בגלי האתר, ועל מקומו יעמוד.

נסיון מסוג זה החליטו לעשות אלון שמקלר ויורם רונן לפני תשעה חודשים. לאחר שנים של נסיון בעריכת החידון המוסיקלי, השתוקק שמקלר ליצור שבועון רדיו מוסיקלי, שיביא למאזינים את כל העד והתוסס במוסיקה החיה, על כל סוגיה, מן הסימפונייה ועד הגאון.

לקברא אחים. לא קל היה לשכנע את מנהל התוכניות של קול ישראל, ד"ר ישעיהו ("שייק") שפירא להסכים לעצם התוכנית, ומסיבה פשוטה: אם כי איש מן המאזינים אינו יודע זאת, הרי קיים ברדיו מזה שנים דוֹשִׁבְעוֹן מוסיקלי, בשם מעוֹסֵם המוסיקה, הערוך בידי אפרים דייזבה. ה"המגיש לרוב במו פיו את התוכנית כולה, נוהג לקרוא בה קטעים שהוא מתרגם מתוך ספרים גרמניים ישנים על מוסיקה, המצויים בספרייתו הפרטית בכמות גדולה. אך אין ברדיו דבר חשוב וחזק יותר מזכות־אבות, ולא קל היה לד"ר שפירא להסכים להתנקשות מכונת זאת בחזקה ה"בלעדיה של אחד מעובדי התחזיקים וה"שקננים ביותר (מחוץ לאולפן). יותר מחצי שנה היו מציעי־התוכנית צריכים להיאבק על הצעתם, עד שלבסוף הועבר אפרים דייזבה, עם תוכניתו יחד, לגלי תוכנית ב', קברא־אחים של כל התוכניות שאיש אינו רוצה לשמוע אותן, אבל איש אינו מעז גם לבטל אותן.

מונופוליסטיות. מצויידיים בתקציב ה"מנוהל של 45 ל"י לתוכנית, יצאו העורכים לדרכם, כבשו מן הרגע הראשון את אהדת המאזין, כמשרד המכון לחובבי־מוסיקה בלבד, לא זכתה אומנם התוכנית לפסוקי לאריות כללית, האופיינית לתוכניות־בידור רבות ממדיים. אך חובבי־מוסיקה רבים השתדלו לתכנן את עריבתם כך, שיוכלו להימצא ביום ד' בערב בבית, ליד המקלט. הצרות התחילו מן הרגע הראשון. התברר כי הצליליתון התנגש לא רק במנופול של דייזבה. לא סחות ממנו, התרעמה על ה"עורכים בלה ברעם, עורכת ביטוח ובריס. גם היא התרגלה לחיות בשקט, ללא התח"רות, ולכלול בשעת־הצורך בתוכניתה את המאורעות המוסיקליים, במקרה שאין לה די חומר תיאטרוני או קולנועי. נסיונם של עורכי הצליליתון לכסות כראוי ובאורח עקב את ההופעות המוסיקליות עורר אותה לחולל שערורייה. שמקלר ורונן, שאינם מטבעם לוחמים אמיצים ביותר, נאלצו ל"הבטוח כי יכנסו מאורעות מוסיקליים רק במידה שיקבלו אישור שלגברת ברעם אין עניין בהם.

אסור להתווכח. אלה לא היו הצרות היחידות. התברר, כי לד"ר שפירא ישנם ירידים רבים בין אנשי המוסיקה בישראל (הוא עצמו בין ששתו גנינה על כינור בקונסרבטוריון של לבוב, וזו היתה הכשרתו העיקרית לתפקיד מנהל התוכניות בקול ישראל). ואמירת האמת איננה, כידוע, ה"סוגלה הטובה ביותר לשמירה על הידידות. לאחר שפעמים אחדות הושמעו בצליליתון ביקורות בלתי־אהודות על ידידיו של ד"ר שפירא, הודיע מנהל־התוכניות לעורכים כי מפתה ואילך מותר להם להשמיע אך ורק ביקורות טובות על כל הופעה מוסיקלית שהיא, יהיה סיבה אשר יהיה.

הוראה זו לא קויימה כראוי עלידי ה"מוסיקאי הצעיר מאיר הרניק, שהוונן על־ידי מערכת הצליליתון להכין סקירה על חיי המוסיקה של שנת תשס"ו, ששודרה בסוכות. גושים רבי־זכויות כמו התזמורת הפילהרמונית הישראלית, תזמורת קול ישראל אל ומקהלת קול ציון לגולה, לא זכו במנת השבחים, שהם מצפים לה כמו לזכות טבעית.

שוב קמה שערורייה (שהתנהלה, כרגיל, באולפן־אולפנים). ד"ר שפירא דרש מעורכי הצליליתון לשדר מיד בשבוע הבא מילואים ותקינים לסקירה השנתית, תוך כדי הודעה

תעסוקה מלאה, הריהי בכל זאת תע"סוקה כלשהי. אחר כך באים ציור (היא מורחת צבעים, זה ושם), קריאה וטיור לים, ברכב, ברגל ואפילו בסירה. גם לחתור היא יודעת.

קשה להאמין שכל זה מכונס בגנעה בת 18, שכל גובהה הוא 155 ס"מ ו"אשר למרות זאת איננה מתנשאת על עקבים גבוהים. היא רוצה להתכתב אך ורק עם חייל קרבי, אומרת היא, כבן עשרים.

כתנאי ראשון להתכתבות, היא מציעה נושא לכתיבה: רשמים מהצגת המראה מעל הגשר בחביסה, או אלדוראדו של אוהל, או הקמץ של הקאמרי. זה נש"מע קצת כמו חיבור של בית ספר. כן, הנערה אוהבת גם לרקוד ריקודי עם.

★ ★ ★

פיקניקים רומנטיים

כמו שאר בנות מיני, אני גורא אר"הבת שמחמיאים לי. זו הסיבה מדוע אני מפרסמת את מכתבו של (993/1065) כלשונו:

"אין זה ממנהגי להיעזר עלידי מתוך כיס ביחסים עם בנות, אך הפעם אנהג כך משום שהמתחך מוצא חן בעיני."

"נערה זו היא הטיפוס שלי", כותב ברוך שלומי מתל־אביב, הטוען כי סחב את התמונה למבוסס של חברתו. אחת, בעצם, די פחדנים. מרגע שהצי"עתי לעשות את הדבר גלוי וחזקי ולא טענו שהתמונות נמצאו, החילותם חז"ששים, מה יע"ש לי גם שט לעסק. נקרא לו ה"טיפוס שלי". שלחו כל תמונה של חב"ר/ס/ חברתם. תחת תמונה שסחבתם או תמונתם אתם. כי אחרי הכל, פני הור כפני רותי.

גילי הוא 18 בערך. מסעות ברגל או ברכיבה על אופניים תמיד היו חביבים עלי. נוסף לזאת אני אוהב גם לערוך פיקניקים במקומות סמויים מן העין, מ"קומות שקשה להגיע אליהם ומשום כך הם גם רומנטיים יותר. הייתי פעיל מאד בתנועת הנוער שהשתייכתי אליה עד עתה. עזבתי משום שלא רציתי להצי"טרף לגרעין הנח"ל ורציתי לצאת דוקא לצבא — אני עומד להיכנס לקורס טייס. נדמה לי שזה כל מה שיש לומר.

ולילי גלילי, זה כלב?

★ ★ ★

ברידות ודעות מתקדמות

(993/1066) הם שני חברים המרגישים את עצמם בודדים במקצת משום שעברו לגור בסביבה אחרת. אחד מהם הוא חיל משוחרר ורשני בחיל האוויר, כבני 20. השכלתם, אומרים הם, היא תיכונית מקצועית והם רוצים להתכתב עם נע"רות בגנות 18, ילדות הארץ, בגלל ה"סיבה הפשוטה שהם חודשים בארץ ורו"צים ללמוד יותר על ארצנו הקטנטונת. הם חובבי קולנוע, טיולים על גבי אופ"ניים, ובעלי דעות מתקדמות.

אם יזכיר מישהו עוד פעם אחת את הסרט לכבשה חמש רגליים וההסתברו"יות הנובעות ממנו — אצווה. אני חור"זרת ומבטיחה לכם שאני רחוקה מל"היראות כפרנדל, אם כי לא הייתי מת"נגדת לקבל משכורת כשלו.

★ ★ ★

מקוריות מהי?

"את משתוקקת למכתבים מקוריים", כותבת (993/1062), "אך שהדי במרומים"אם אני בכלל יודעת מהי מקוריות. ה"ציורים המודרניים באכדיה? השימוש ב"סלנג הפלמ"ץ? הכל כה נדוש, ומעל"לכל הדרישה למקוריות!

"לכן לא אנסה לאמץ יתר על המידה את אותם תאים אפורים בלבן שם למע"לה, כי בלאו הכי התוצאות יעוררו רק גיחוך. אם כן, נותרה רק הברירה ה"טבעית, לכתוב על דברים פשוטים ורגי"לים, בצורה האופיינית להם.

"הורי, בהסתמך על חוקי התורשה והסביבה, יצרו לפני שמונה־עשרה שנה יצור חמוד עם המון שכל — האחריות לחממאה זו רק על עצמי — שצבע עי"ניו ירוק, שערו שחור, גובהו מטר ו"שישים, ומבנה גופו אטלטי. כמו כן קב"עו שמקצועי תלמידה, מצב משפחתי רחוק, ומקום הולדתי בארץ. מה שיותר מעניין שאני החלטתי שאני אוהבת בחורים גבוהים, ובמיוחד צנחנים. (גם את, ברוטוס?)

"הכותבים אלי מתבקשים לשלוח ת"מונה, גם אם אין להם אומץ לב. שידוע"פעם ולתמיד שאין כל קשר בין שני דברים אלה. הם יוכו בתמונה שלי כבר אחרי מכתבם הראשון. אם אני יפה, יוכלו להחליט בעצמם, בלי הדעות ה"קדומות והמשוועות שלי, שאין צורך להוסיף בזה. כדי שלא ירגישו את עצ"מם נחותים בחברתי עליהם להיות בעלי השכלה ונכון — נאים. אין אני עוזרת לך לסגנון על גילם לנוע סביב"20/23

נדמה לי, חביבתי ששכחת להוסיף שאת אוהבת לשמוע את עצמך מדברת. או שמא טועה אני?

★ ★ ★

בומבה ברשת

(993/1063) אומר שכולם פחדים מ"פני, שאמנם נעים לקרוא את מדורו, אך לקחת ולשמוע שלגלוגי יהיה מכון"לאחרים. הוא נשבע לי שהוא מעדיף ל"היאכל על־ידי כריש מאשר לקרוא מ"ש שום מעין זה על עצמו. וכיוון שאין לי שום כוונה להחזיק כרישים על מצ"פוני, אנהג בו ברהמים. האם אני ב"אמת איומה כל כך? אם אתם סבורים כך, הרי טוב בידיכם. אני היא האשה בעלת המזג הנוח ביותר בתבל.

ובכן, אותו (993/1063), הוא דייג ה"מפליג בספינות למרוקאים ומושך רש"תות למען ייצוב הכלכלה. יש לו זמן, אומר הוא, לכתוב מכתבים בין רשת לרשת, כשהים רוגע. המעניין הוא ש"היננו חניך ישיבת חברון בירושלים, ל"שעבר, אך כיום אין הוא מוקדק כל כך במסורת, אם כי במעמקי ליבו עו"דנו מאמין. הוא בן 30, ורוצה לכתוב על עצמו והים וכל מה שמעליו ומ"תחתיו, לבחורה בגילו או אפילו צעירה ממנו.

"אני מקהה ומתסלל", מסיים הוא, שהצלחתי להתחמק מבומבה". הכוונה כאן לא לשחקן הקאמרי הכדורי, בל"שון דייגים, בומבה ספורושה רשת מלאה.

★ ★ ★

הכל בגלל הגים

אלמלא יוסה, לא היתה (993/1064) הופכת חובבת תיאטרון נלהבת כל כך. הגים הוא שחקן בהבימה. אך התיאטרון איננו הדבר היחיד המציק אותה. קר"דם כל היא חילת, ואם כי אין זו אולי

לציבור־המאזינים כי "המערכת איננה מז"דהה עם עמדתו של המבקר" והבעת התנצ"לות פומבית, למען יבואו הנפגעים על סיפוקם. העורכים, שהשלו את עצמם משום"מה כי תוכניתם היא במה חופשית ובעלת זכות להשמעת דעות עצמאיות, הסכימו וכוון לשדר מכתבי־תגובה של הגופים הנוגעים בדבר, אולם לא היו מוכנים להור"דות בעצמם בשיאה שלא ראו בה שגיאה כלל ועיקר.

היינה פסול. מאותו יום קבע ד"ר שפירא נוהל חדש לתוכניות הצליליתון: כתב־היד של כל תוכנית חייב לעבור לפני שידורו צנורה אישית מנהל מדור הבידור, יצחק שמעוני, ושל מנהל התוכ"ניות, ד"ר ישעיהו שפירא. לצורך הצננור המוקדם, היה הכרח לסיים את הכנת ה"תוכנית זמן רב לפני מועד שידורה, לנתח אותה מכל אקטואליות. בעורכים לא נותרה עוד התלהבות רבה למלאכתם. הם ערכו את התוכנית כלאחר־הי, הציעו בינם לבין עצמם כי יודיעו עליה שהיא "ערכה בידי ד"ר ישעיהו שפירא", וחסל.

אולם זאת לא היתה, עדיין, העריכה הסופית. הסאה הגדשה בהחלט רק כאשר הומינו עורכי הצליליתון לפני שבועיים כמה מבקרים ומוסיקאים צעירים לערוך חיכוך על השאלה אם יש הגיון באיסור המוטל על שידור השפה הגרמנית ברדיו, גם כשהמדובר, למשל, בשירי היינה עם מוסיקה של שוברט. המתוכננים, בתמימו"תם, הגיעו לדעה אחידה כי אין טעם כלשהו באיסור טוטאלי זה.

קץ להפקרות. הקש הגרמני שבר את גב השדרן. ד"ר שפירא הגיע סופית למס"קנה כי יש לשים קץ להפקרות. כשנודע בשבוע שעבר כי הצליליתון עומד להיסגר, ביקש עורך מדור הרדיו של הארץ, בועז עברון, במסיבת העיתונאים השבועית של קול ישראל, לדעת את הסיבה.

לאה פורת, עורכת המסיבה, טענה כי איננה יודעת, הרימה את שפופרת הטלפון, התקשרה בו במקום עם ד"ר שפירא. כשסיימה את השיחה כבר היתה תשובה בפיה. "תקציבה של התוכנית נגמרה", אמרה בתמימות.

הצליליתון ירד מעל גלי האתר בעוד שבועיים. אתו יחד יסתלק עוד מלאי של מרק, התלהבות ורצון־פעולה של עובדי שירות־השידור, ממצרכים אלה, נשאר ב"מחסני קול ישראל כיום מלאי זעום ביותר.

מה נשמע

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות:

● **ניחוח הציר** (יום ד'; 9.30: קול ישראל) — תוכנית ראשונה בשידור חוד"שית, שתוקלט במרכזים כפריים. ההקלטה הראשונה נערכה עלידי יצחק שמעוני ו"שמואל רון במשמרה־עמק, והיא כוללת גנינת מפוחית של מיכה לין, את הימנון הרווקים המושר בפי להקת בחורים ופא"רודיה על יצירת מוצארט, מושרת בפי קבר"זה מחברי קיבוץ הזורע.

● **השבוע בא"ם** (יום ד'; 11.10: קול ישראל) — את מקום סקירתו המסע"ממת של מדויני תתפוס הפעם תוכנית מיר"זות בשפה האנגלית ששודרה בבריטניה לנ"בכרד יום האויב, ושעל משתתפה מב"ם שחקנים כמיכאל דרגרייב, גיימס מייסון, אורסון ואלס, בייול ראהבון ואחרים. תר"כן המשרד — התפתחות מעמד הדיפלומא"טים בעולם, מימי שוכניה־המעורות ועד למאה העשרים.

● **מה דעתך?** (יום ה'; 10.15: קול ישראל) — תוכנית ראשונה בשידור חודשית של יעקב בן־העל, שהסחוב ברחובות תל"אביב, תפס אותהים סתמיים, שאל אותם לדעתם על בעיות העיר ולבסוף ביקש תשר"בות מעיריית תל־אביב.

● **דאר צכאי 1005** (יום ו'; 9.15: גלי צה"ל) — לפי בקשת אחד המאזינים, תכלול התוכנית בין השאר מערכון של עמוס קינן, בלחית מוסיקה מיוחדת במינה שחבורה עלידי הקומפוזיטור הצרפתי ס"י"לפס ארטואיס ובהשתתפות השחקנים ס"י"צרפתיים מורים בואר ומישל סניירה, כפי שהוצג השנה בתיאטרון ארבע העונות ב"סאריס.

● **המפך עולה** (יום ב'; 8: קול ישראל) — תסכית השבוע מבוסס על ספרו המפורסם של בלזאק אבא גוריו, בעיבודו ובבימויו של מיכאל אלמנו.